

Stoomcursus

klimaatgesprekken voeren .

GREENPEACE

Praat over het klimaat!

Jij doet al aan activisme, waarschijnlijk zonder het te beseffen. Elke keer dat je met een vriend, familielid of collega praat over de klimaatcrisis, verander je iets. Hoe iemand aankijkt tegen de opwarming van de aarde en de rol van de mens daarin, bijvoorbeeld. Niet dat je gesprekspartner daar altijd blij van zal geven ('het klimaat veranderde al toen de dino's hier nog rondliepen!'). Maar elke keer dat je iemand respectvol en met feiten en aansprekende beeldtaal over het klimaatprobleem vertelt, plant je een zaadje. Dat 'respectvol, met feiten, enz' is daarbij essentieel. Wie als een olifant door een porseleinkast dendert of fake news uit z'n duim zuigt, plant geen zaadje, maar een bom. Of een olifantenvlaai. Ok, ok, genoeg vage metaforen. In deze handleiding leer je hoe je zo succesvol mogelijk praat over het klimaat.

Waarom l*llen, als je ook kan poetsen?

Is het niet effectiever om te stoppen met kletsen en met een spandoek de straat op te gaan? Nou...probeer je even te herinneren hoe jij ooit voor het eerst echt ging nadenken over issues als milieu, biodiversiteitsverlies en klimaat? De kans is groot dat je naar een bevoegen verhaal luisterde, off- dan wel online. Een TED-talk of een discussie met een vriend of collega. Mensen zijn sociale wezens en we leren de wereld begrijpen door het luisteren naar en vertellen van verhalen. Je gaat je vriend of collega waarschijnlijk niet overtuigen met een stapel 'droge' klimaatstudies (tenzij zij/hij klimatoloog is, natuurlijk). Feiten alleen zetten niet aan tot actie. Een bevoegen verhaal waarin die feiten zijn verwerkt, daarentegen...

Een flink portie lef

Door de klimaatcrisis bespreekbaar te maken, maken we gezamenlijke actie mogelijk. Gesprekken met mensen die we kennen en vertrouwen, zijn vaak leidend in hoe we naar problemen kijken en welke keuzes we maken. Dus praat over de klimaatcrisis. Over de oorzaken en vooral ook over de oplossingen. Makkelijker gezegd dan gedaan? Ja, want de klimaatcrisis is een onderwerp dat vaak heftige emoties opwekt, met felle voor- én tegenstanders en een veelheid aan misinformatie die de ronde doet. Zo'n ongemakkelijk gesprek aan tafel, tijdens de 78e verjaardag van je oudtante. Je oom loopt rood aan ('het ijs op de Zuidpool was nog nooit zo dik'), boze blikken vallen je ten deel. 'Kunnen we het even gezellig houden, alsjeblieft?' Maar niet gevreesd, je hoeft geen party pooper te zijn. Met hulp van de onderstaande tips zet je mensen aan het denken én hou je het een beetje leuk voor jezelf.

Als we gepassioneerd zijn over een onderwerp, zijn we geneigd om iemand omver te blazen met feiten, vergelijkingen en anekdotes. Hoe meer je vertelt, hoe overtuigender je boodschap, toch? Eh, nee. In een gesprek horen beide partijen zichzelf graag praten. Dus geef de ander de ruimte. Bovendien wil je weten wat voor vegavlees je in de kuip hebt. Als je weet hoe iemand tegen de thematiek aankijkt, kun je slim je argumenten en tone of voice uitkiezen.

2

Luister actief, vat samen en vraag door

Maak oogcontact en laat door middel van lichaamstaal merken dat je echt geïnteresseerd bent. Bijvoorbeeld: zit rechtop en knik met je hoofd om te laten zien dat je luistert. Geef de ander de kans om uit te praten. Stel je reactie, kritiek en weerwoord uit totdat je gesprekspartner is uitgesproken. Vat samen wat iemand zegt ('dus als ik het goed begrijp, bedoel je dat...') en vraag door als je iets niet duidelijk is. Niet alleen toon je op die manier interesse, maar je nodigt iemand uit om te reflecteren op wat zij of hij zegt. 'Geloof ik écht dat ik prima een SUV kan kopen, omdat de aarde toch naar de gallemiezen gaat?'

Maak écht contact

3

In het Engels zeggen ze wel: meet someone where they are. Als je goed luistert, ontdek je waar iemand zich zorgen of boos om maakt, wat iemand drijft, waar iemand naar verlangt. Is iemand bang dat zij of hij niet meer mag vliegen, geen vlees meer mag eten, al het leuke in het leven moet opgeven? Dan helpt het niet om (alleen maar) over CO2-uitstoot en klimaatvluchtelingen te praten. Kun je in plaats daarvan met je gesprekspartner verkennen hoe een zinvolle, plezierige én milieuvriendelijke levensstijl eruit zou kunnen zien? Ten slotte: zoek naar common ground. Waar ben je het wél over eens?

4

Koester empathie

Misschien ben jij al jaren bezig met het milieu en klimaat. Je bent ervan overtuigd dat de klimaatcrisis misschien wel de grootste uitdaging is waarmee de mensheid ooit is geconfronteerd. Dan vergeet je al snel hoe uitzonderlijk het is dat jij deze 'ongemakkelijke waarheid' met open ogen aanschouwt. Feit is dat veel mensen liever de ogen sluiten. En dat maakt hen geen lafaards, dat is menselijk. Wetenschappers verklaren dit door erop te wijzen dat mensen van oudsher niet goed weten om te gaan met gevaren die zich langzaam ontwikkelen. Denk aan een tijger op je pad versus een stijgende zeespiegel. Ook zijn veel mensen gezegend met een (misplaatst) optimisme. 'Over een paar jaar bedenken ze vast wel een technische fix om klimaatverandering te stoppen.' Als je empathie voor je gesprekspartner voelt, zul je zien dat de discussie heel anders verloopt.

Maak het persoonlijk

5

Als je dit leest, ben je hoogstwaarschijnlijk geen volleerd klimaatwetenschapper. Je hoeft de structuurformule van methaan niet uit te kunnen tekenen om - op basis van betrouwbare bronnen - een pleidooi te kunnen houden voor het terugbrengen van onze uitstoot van broeikasgassen. Maar misschien nog belangrijker dan het herkauwen van feiten (daarvoor kun je ook doorverwijzen naar het IPCC), is vertellen hoe de klimaatcrisis jou raakt. Deel gerust je twijfels over de toekomst van de planeet. Geef aan dat je ook niet precies weet wat de oplossing is. Door open te zijn, nodig je automatisch de ander uit om zich ook kwetsbaar op te stellen.

Nee, je hoeft niet álle feiten op een rij te hebben. Maar geef wel eerlijk toe als je iets niet weet. En vermijd logische misvattingen en drogredenen in je betoog. Jezelf een beetje verdiepen in retorica (of 'welsprekendheid') maakt je betoog sterker en helpt je ook om redeneerfouten in andermans beweringen bloot te leggen.

Doe dat vervolgens op een beetje beschaafde manier, natuurlijk. Dus niet: 'Aha, dat is een knoert van een drogreden! 1-0 voor mij!'

7

Vermijd doemdenken

De manier waarop over de klimaatcrisis wordt gesproken, wakkert vaak gevoelens van angst aan. Ik moet heel eerlijk toegeven dat Greenpeace zich daar ook wel eens 'schuldig' aan heeft gemaakt. De uitdagingen zijn ontzettend groot, de gevolgen van niets doen zijn uiterst zorgwekkend. En toch, onderzoek wijst uit dat angst geen goed middel is om mensen tot actie aan te zetten. Het tegenovergestelde, hoop, is misschien net zo nutteloos. 'Laten we de hoop niet verliezen, het komt vast wel goed.' Wat we nodig hebben is iets daartussenin. Een gevoel van urgentie, in combinatie met het besef dat ieder van ons kan bijdragen aan de oplossing. Wat we nodig hebben is een flink portie moed. We hebben allemaal een rol te spelen. Vanuit die gedachte ('we kunnen allemaal het verschil maken') krijg je mensen veel sneller aan je kant.

Omgaan met weerstand

8

Hoe goed je ook luistert en knikt, hoe respectvol je ook bent in je weerwoord, je zult tijdens je klimaatgespreken zo nu en dan op weerstand stuiten. Vraag jezelf eerlijk af: staat deze persoon überhaupt open voor andere zienswijzen? Zo niet, dan is het misschien beter om van onderwerp te wisselen en alles dat gezegd is in te laten dalen. Is er wel nog ruimte voor uitwisseling, dan kun je proberen om van gesprekstechniek te wisselen. Wat gebeurt er bijvoorbeeld als je meebeweegt met iemands (foutieve) bewering? 'Nu je het zegt, het is inderdaad belachelijk dat wij onze levensstijl moeten aanpassen zodat toekomstige generaties het goed hebben. We leven nu, na ons de zondvloed, toch?' Groot kans dat je gesprekspartner uit eigen beweging terugkrabbelt. 'Nou ja, tuurlijk wil ik dat mijn kleinkinderen het goed hebben...' En daar heb jij dan weer een opening. 'Wat betekent dat voor jou, dat je kleinkinderen het later goed hebben?'

9

Wees lief voor jezelf (en je gesprekspartner)

De laatste, misschien wel belangrijkste tip: ga alleen de discussie aan als het goed voelt. Het is niet jouw plicht om elk stukje misinformatie, on- en offline, te corrigeren. Noch hoeft je elke persoon in je vrienden- en familiekring om te toveren tot klimaatactivist. De discussie aangaan en weerstand incasseren, kost energie, zo simpel is het. Dus luister naar jezelf, lichaam en geest. 'Ome Arnold, zullen we het vandaag anders gewoon over voetbal hebben?', is een prima antwoord. Als je van voetbal houdt.

